עה טוש"ע א"ח סי' תנח

סעיף יד: סעיף יד: בה ב מיי פ"א מהל' שבת

בר ג מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הלכה יח סמג

:ט מעיף טד ש"בוט סב

בח הו מיי שם ופ׳ כ״ה

מהלכות שבת הלכה כב טוש"ע א"ח שם סעיף

יו"ט הלכה א [ופי"ד

מהלכות שחיטה הלכה דו

יח [וטוש"ע יו"ד סי' כח

: מעיף

רבינו חננאל

פיסקא ואפר הכירה מוכן

הוא. תניא כשאמרו אפר כירה מוכן לא אמרו אלא שהוסק מעיו"ט,

אבל אם הוסק ביו"ט אסור. ואם ראוי לצלות

בו ביצה מותר. הכניס

עפר לגינתו ולחורבתו

מותר לכסות בו. אמר רב יהודה מכניס אדם

מלא קופתו עפר ועושה

ואותבינז עליה מיהא כוי אין שוחטין אותו ביו״ט

ואם שחטו אין מכסין את

דמו. ואם איתא ליכסייה

שהכניס. ודחינן ולטעמיך

ליכסייה בדקר נעוץ או באפר הכירה, אלא דלית

ליה אחד מהן לא עפר ילא דקר נעוץ ולא אפר

הכירה. אי הכי אפילו צבי או עוף ודאי לא ישחוט שאין לו במה לכסות את הדם. ^(†) [ושנינן דלא מיבעיא קאמר וכר].

הלכה מ:

ל) שבת עג: חגיגה י,ב) שבת נ, ג) חולין עט: פג: [בכורים פ"ב מ"ט], ד) [דף י.], ד) [ל"ל רבה], ו) [ל"ל ורב יוסף], ז) ופרש"י שם משום דקא עביד גומא, ד) [הדקר כל"ל], ע) [ועי" תוס' פסחים מז: ד"ה כתישה ביו"טן, י) והיכי כ״שו, ל) וושם בד״ה גריפת. וע"ע תוס' לקמן לא: ד"ה אמר ר' זירא], מ) [עי' תוס' שבת מכ: ד"ה א"הו.

הגהות הב"ח (h) תום' ד"ה געפר וכו כשמגביה העפר ניכרת הגומא:

מוסף רש"י

החופר גומא בשבת. בונה בנין הוא, ואם אינו נריך לה אלא ליטול את העפר, אף על פי שהבנין בנוי אינו חייב משום בונה (חגיגה י.) ואין כאן משום (ווגיגורי) ונוץ פנון מוזים בנין בבים, דקלקול הוא ואריעה נמי לא חזיא, אבל אם היה לריך לה חייב מעום בונה (שבת ענ:). מכנים אדם מלא מכנים אדם מלא קופתו עפר. לכסות נו לואה ורוק ומערה העפר בביתו לארץ ונוטלו תמיד לכל לרכיו (שבת נ.). והוא שייחד לו קרן זוית. דהוי כמוכן ועומד לכך, אבל נחנו באמצע ביתו למדרם רגלים. הרי הוא בטל לגבי קרקעית הבית ומוקלה ואסור (שם). כוי אותו שוחטין ביו"ט. משום דלמא בעי בחיים. משום למנותו בעי כסוי ומספקא לא מחללינן יו"ט אם שחטו (חולין פג:

מוסף תוספות

א. דמוקצה גמור לא רצו א. רטוקבה גמה קאדבה להתיר משום שמחת י״ט. תר״כ. ב. דהמים בעבים לא מינכרי. הוה להו כדבר מחודש לגמרי. רעב״ל עירופין מה: ד״ה ומיל. ג. ואז שייך להקשות מאי

והא קא עביד גומא. וחייב משום בנין: פטור עליה. כדמפרש טעמא בפ״ק דחגיגהי דכיון דאינו לריך אלא לעפרה ולא לגומא אינו בונה ולא חורש אלא מקלקל וכל המקלקלים פטורים: מאן דכר שמיה. דקאמר שאפר כו' דמשמע דיהיב טעמא למילתיה

דלעיל: שהוסק מערב י"ט. מאתמול

דעתיה עלויה לכל מילי: אבל הוסק

ביו"ט. דליכא למימר דעתיה עלויה

מאתמול אסור: ואם ראוי לללות בו

בילה. שיש עדיין רמץ חם: מותר.

דמאתמול בעודם עלים היו מוכנים

להסת ולבשל ולצלות ועודנו בתשמישו

זה ואיידי דחזי להפוכי ביה מידי

לוליית ביצה שקיל ליה נמי ומנח ליה

על הדם: הכנים עפר. הרבה

במקום אחד לצורך גנתו או לצורך

חורבתו לשוטחן בהן מותר לכסות

בו דכל זמן שהוא לבור דעתיה עלויה

לכל לרכיו: מכנים אדם מלא הופתו

עפר. בסתם ונותנו במקום אחד

ועושה בה כל לרכיו ולא אמרינן

בטלה לה לגבי קרקע הבית איידי

דזוטרא: והוא שיחד לה כו'. ולא

שטחה דמוכחה מילחה דלצרכיו הה

בעי לה. ובעפר תיחוח קאמר שאינו

מחוסר לא חפירה ולא כתישה אלא

הכנה: כוי. ספק חיה ספק בהמה:

חין שוחטין חותו ביו"ט. משום דשמח

חיה הוא ולריך כסוי והוא אינו יכול

לכסותו ביו"ט כדקתני: ואם שחטו

אין מכסין את דמו. דשמא בהמה

הוא ואין בו מצות כסוי ואין מטלטלין

העפר לכך: ואם איתא. דיש עפר

שמוכן לכל לרכי אדם אפי׳ הוא

תנא במתני' דמוכן הוא:

בהמה לכסייה: כדרב יהודה. אם הכנים קופת עפר: ה"ג

ולטעמיך לכסייה בדקר נעוץ או באפר כירה. דהא בהדיא

קי"ל דאסרי ואפילו דיעבד בלא דקר נעוץ: לא מבעיא קאמר.

הא דנקט כוי אין שוחטין כל שכן חיה גמורה הטעונה כסוי

והוא אינו יכול ולרבותא אשמעינן כוי ולא מיבעיא ודאי:

אפילו ודאי נמי. דהא כב"ה

וכא

"בעפר תיחוח והא קא עביד גומא כדר" אבא יהחופר גומא בשבת אבא יהחופר גומא בשבת ואינו צריך אלא לעפרה פטור עליה: שאפר כירה מוכן הוא: אפר כירה מאן דכר שמיה אמר רבה הכי קאמר ואפר כירה מוכן הוא אמר רב יהודה אמר רב ילא שנו אלא שהוסק מערב יו"מ אבל הוסק ביום מוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר תניא נמי הכי כשאמרו אפר כירה מוכן הוא לא אמרו אלא שהוסק מערב יְו״מָ אבל הוסק ביום טוב אסור ואם ראוי לצלות בו ביצה מותר יהכנים עפר לגנתו ולחורבתו מותר לכסות בו יואמר רב יהודה המכנים אדם מלא קופתו עפר ועושה בה כל צרכו דרש מר זומרא משמיה דמר זומרא רבה יוהוא שייחד לו קרן זוית מיתיבי ייכוי אין שוחמין אותו ביו"ם ואם שחמו אין מכסין את דמו ואי איתא לכסייה כדרב יהודה ולמעמיך לכסייה באפר כירה, או בדקר נעוץ אלא דלית ליה הכא נמי דלית ליה אי הכי מאי איריא ספק אפילו ודאי נמי לא לא מבעיא קאמר לא מבעיא ודאי דלא לשחום אבל ספק אימא

משום שמחת יו"ם לשחום ולא לכסייה קמ"ל

קאמר רבה כלומר ואפר הכירה מוכן הוא לענין טלטול שאר דברים כגון לכסות בו לואה וכיולא בו אבל לא קאי אכסוי דלעיל כלל א״נ י״ל דהתם מיירי באפר אוכלין דאינו מגדל למחין

בעפר תיחוח והא קא עביד גומא. תיתה דמשמע דשייך נדא מייי פ"צ מהלי יו"ט בעפר תיחוח והא קא עביד גומא. תיתה כיכה ודם לנו. הלכה ים סמג לאין

בינייהו איכא בינייהו עפר תיחוח

פירוש למ״ד שמא יטמין ברמך איכא

למגזר אבל למ"ד שמא יויו אין כאן

משום שמא יזיז וי"ל דהתם מיירי

שכל המקום סביב עפר תיחוח

וכשמגביה הבילה אז נופל הקרקע

ואין ניכר כאן שיש גומא אבל הכא

באמלע וא"כ כשמגביה (א) א (הבילה)

נכרת הגומה: ואינן צריך אלא

לעפרה פמור. משום יי דהוי מלחכה

שאינה לריכה לגופה ופטור עליה

ותימה דח"כ פטור אבל אסור

לכתחלה וי"ל דמשום שמחת י"ט מותר

אפילו לכתחלה וא"ת אם כן למה לי

דקר נעון וי"ל דמ"מ בעינן שיהא

מוכן מערב יום טוב א: הבר קאמר

ואפר כירה מוכן הוא. ותימה

דאמרי׳ בפרק כסוי הדם (חולין דף

פח: ושם) ב"ש אומרים אין מכסין

באפר דאפר לא מקרי עפר והיכי

י קאמר הכא דאפר מוכן הוא לעשות

כסוי לכ"ע דהא התני ליה גבי ושוין

במתני׳ וי"ל דמלתא דהכא באפי נפשה

ומין ניכר כתן שיש גומח חבנ הכח יו וסי שח סעיף לח: מיירי שהוא קשה סביב והעפר תיחוח גמ ז מיי פ"ג מהלמת

גומא אף בעפר תיחוח ובשבת פרק כירה (דף לט.

שם) אמרי׳ אין טומנין בילה בחול ס (רב) אמר גזרה שמא יטמין

ברמץ יו (ור' זירא) אמר גזרה שמא יזיז עפר ממקומו יו מאי

הלכך הואיל ואינו מגדל למחין אין מכסין בו אבל הכא מיירי באפר עלים דמגדל למחין ואע"פ דלא מקרי עפר מכסין בו דקאמר דמקרי עפר שנאמר ולקחו לטמא מעפר שרפת החטאת ולכך שורף

דבר המגדל למחין אע"ג דלא אקרי עפר ואי אקרי עפר בשום מקום אע"ג דלא מגדל למחין מכסין בו דחניא היה הולך במדבר ואין לו עפר לכסות שוחק דינר זהב ומכסה בו היה הולך בספינה ואין לו עפר לכסות שורף טליתו ומכסה בו ופריך אשכחן אפר

טליתו ומכסה בו אלא דינר זהב מנא ליה ומשני דכתיב ועפרות זהב לו (איוב כח) ועל כרחך עפרות זהב ושריפת טלית לא מגדלי למחים ולכך הולרך הפסוק לומר דמקרו עפר דכל דבר המגדל למחים מרבינן החם מקרא דוכסהו (ויקרא יו) אע"ג דלא אקרו עפר כגון נסורת של חרשים דקה ונעורת של פשתן דקה ושחיקת כלי מתכות וא"כ אפר הכירה וחול הדק ונעורת של פשתן וסיד ומגופה שכתשן מותר לכסות: אבר רב יהודה דא שנו אדא שהושק שערב י"ש ובו". נראה דהכי הלכתא דהא מייתי ליה סייעתא מברייתא ועוד דליכא מאן דפליג דאפי" ר"ש מודה דהאי דהוסק בי"ט דהוי נולד גמור דמעיקרא עלים והשתא אפר והויא כמיא בעיבא מבלע בליעיב (עירובין דף מה:) י דמודה ר"ש וא"ח ואנו היאך אנו מסלקין אפר הכירה בי"ט לאפוח הפשטיד"ה אע"ג שאין ראוי לללוח בו בילה ואומר תפרובן הף מה). "למולה לינו אסור לטלטל בי"ט בשביל אוכל נפש ושמחת י"ט וראיה מדלקמן פרק אין לדין (דף פה) ⁰ ובירושלמי הר"ר ילחק דמוקלה אינו אסור לטלטל בי"ט בשביל אוכל נפש ושמחת י"ט וראיה מדלקמן פרק אין לדין (דף פה) ⁰ ובירושלמי מפרש דהכא מיירי בשלא שחט אבל שחט שרי אע"ג שהוסק בי"ט שלא לעקור מלות כסוי: **ואכור** רב יהודה מבנים אדם מלא קופתו עפר ובו". וא"מ מה בא להוסיף על הברייתא דקמני אפי׳ הכניס לגנמו או לחורבתו וכ"ש מלא קופתו וי"ל דלפי׳ רש"י ניחא דכשהכנים עפר לגנתו מיירי שהכנים הרבה ביחד וכל זמן שהוא לבור דעתו עליו לכל לרכו ואינו בטל אגב קרקע אבל הכא מיירי שלא הכניס הרבה רק מלא קופתו מעט (מפני) עפר וס"ד דיבטל אגב קרקע א"י נ"יל דהתם לא מיירי רק לכסות בו אבל שאר לרכיו לא והכא אשמועינן דהואיל ומלא קופתו עפר עביד בו כל לרכו: לא" איתא לבסייה בדרב יהודה. משמע דקאי אסיפא וכן פיי רש"י בסמוך בהדיא דקאי אסיפא ועל כרחך ל"ל דקאי אסיפא דאי קאי ארישא מאי פריך לכסייה בדקר נעוך הא ב"ה סבירא להו דלכתחילה לא ישחוט וכו׳ וכי פריך הש"ס ולעביד כב"ש אבל חימה מדפריך בסמוך והא סיפא וכו׳ מכלל דעד השתא איירי ברישא וי"ל דלעולם קאי ארישא ולא גרסינן בדקר נעוץ אלא גרס לכסייה באפר כירה עוד י"ל דלמה שפירש ר"ח לקמן (דף ט: ד"ה אמר ביים ניחא דפירש שמוחלפת השיטה דבית הלל אומרים יחפור בדקר ויכסה וב"ש אומרים לא ישחוט והשתא פריך אליבא דבית הלל: אי הבי מאי איריא ספק אפי' ודאי גמי. תימה מאי אי אמרת גשלמא שייך הכא ש אפי' כי ליתא דרב יהודה שייך להקשות הכא לכסיים בדקר נעוץ וכו' ולריך לשנויי דלית ליה ב ו"ל דהכי פי' אי אמרת בשלמא דלית ליה דרב יהודה לא קשיא ליה אברייתא דאיכא למימר דלית ליה דקר נעוץ ואפר כירה דבני אדם לא שכיחי שיש להם דקר נעוץ ואפר כירה שהוסק מערב י"ע ודרב יהודה אית ליה שיש לו עפר מזומן דשכיח הוא טפי ומ"מ אין לכסות כדרב יהודה בעפר דליתא לדרב יהודה ואין הלכה כרב יהודה ואין להקשות מאי איריא ספק וכו׳ הואיל וליתא לדרב יהודה ודקר נעוץ לית ליה דהא ודאי איתא לדרב יהודה לענין שמכסה בו כשהוא ודאי חיה או עוף אבל מה שאמר רב יהודה ועושה בו כל לרכו לא סבירא לן כותיה ולא שרי לכסויי בו כוי אבל כיון דאיתא לדרב יהודה לריך ליה לשנויי דלית ליה כל הני ואפי׳ עפר מזומן אין לו ואם כן אפי׳ ודאי נמי:

א) גראה דחסר וכנ״ל.